

MAKÜ EĞİTİM FAKÜLTESİ AKREDİTASYON SÜREÇLERİ
“AKTS Öğrenci İş Yüküne İlişkin Öğrencilerle Gerçekleştirilen Odak Grup
Görüşmesi”

TARİH: 15.12.2025

Odak Grup Görüşmesi Bulguları

Fakültemiz Resim-İş Eğitimi, Okul Öncesi Eğitimi, Müzik Eğitimi, Fen Bilgisi Eğitimi, Sınıf Eğitimi ve Türkçe Eğitimi öğretmenliği programlarında öğrenim gören altı öğretmen adayıyla, eğitim fakültesi öğrencilerinin Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) ve öğrenci iş yükü konusundaki farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla çevrimiçi ortamda bir odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Elde edilecek bulguların, derslerin gerçek iş yüklerinin ve AKTS kredilerinin belirlenmesine yönelik yapılacak sonraki çalışmalara temel oluşturması beklenmiştir.

Öncelikle, öğretmen adaylarının “AKTS” ve “öğrenci iş yükü” kavramlarını nasıl algıladıklarını ortaya koymak amacıyla bu kavramlara ilişkin sorular yöneltilmiştir. Böylelikle katılımcıların kavramsal farkındalık düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu bağlamda AKTS kavramına ilişkin olarak;

- AKTS dendiğinde akıllarına neler geldiği sorulduğunda “Avrupa Kredi Transfer Sistemi, kredi, Bologna süreci, toplam iş yükünü ifade eden değer, uluslararası denklik, iş yükü, mavi diploma, öğrenci merkezli kredilendirme sistemi, derse verilen önem” şeklinde yanıtlar alınmıştır.
- Bir dersin AKTS değerinin kendileri için ne anlam ifade ettiği sorulduğunda, öğretmen adayları genel olarak bu değer, o ders için harcamaları gereken emek miktarını ve ne kadar çalışmaları gerektiğini gösterdiğini ifade etmişlerdir. Bir öğretmen adayı, yüksek AKTS değerine sahip derslerin “zor ders” olarak algılanması yerine, “daha fazla emek gerektiren ders” olarak algılanması gerektiğini özellikle vurgulamıştır.
- AKTS değerinin nasıl hesaplandığını düşündükleri sorulduğunda, öğretmen adaylarının çoğunluğu bu konuda bilgi sahibi olmadıklarını belirtmiş, iki öğretmen adayı ise hesaplamının ders saati ile ilişkili olduğunu bildiklerini ifade etmiştir.
- AKTS ile not arasında bir ilişki olup olmadığına dair görüşleri sorulduğunda, öğretmen adaylarının tamamı AKTS değeri daha yüksek olan derslerin genel not ortalamasını daha fazla etkilediğini düşündüklerini belirtmiştir.

Öğrenci iş yükü kavramına ilişkin olarak;

- Bir dersin iş yükünün ne anlama geldiği sorulduğunda, ders saatlerinin yanı sıra ödevler gibi ders dışı çalışmaların, derse katkı sağlayan tüm etkinliklerin toplamına karşılık geldiği; ders için dönem boyunca harcanması öngörülen tahmini zamanı ifade ettiği belirtilmiştir.
- Bir dersin iş yükünü oluşturan aktivitelerin neler olduğu sorusuna ders saati, uygulama, proje, ödev, etkinlik tasarlama, sunum çalışmaları, grup çalışmaları, ara sınav ve final sınavına hazırlık gibi yanıtlar verilmiştir.
- Derslerin iş yükleri arasında fark olup olmadığına ilişkin görüşleri sorulduğunda, öğretmen adayları genel olarak dağılımın dengeli olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, bazı derslerde bu farkı daha belirgin şekilde hissettiklerini ifade eden öğretmen adayları da olmuştur.

Ders izlencelerinde yer alan AKTS ve iş yükü bilgilerine ne ölçüde dikkat ettiklerini ortaya koymak amacıyla yöneltilen sorular doğrultusunda şu bulgular elde edilmiştir:

- Dönem başında ders izlencelerini/ders bilgi paketlerini inceleyip incelemedikleri sorulduğunda, öğretmen adayları genellikle gruplarda paylaşılan izlenceleri incelediklerini, seçmeli dersler için ayrıca inceleme yaptıklarını ve özellikle öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin izlencelere daha fazla dikkat ettiklerini belirtmişlerdir.
- İzlencelerde yer alan AKTS bilgilerine dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir.
- Ders izlencelerinde belirtilen aktiviteler (okuma, ödev, proje vb.) için ayrılması öngörülen sürelerin her zaman gerçekçi olmadığını dile getirmişlerdir. Özellikle süre dağılımlarının, toplam süreyi doldurmak amacıyla yapıldığı algısının oluşabildiğini belirtmişlerdir. Bir müzik eğitimi öğretmen adayı, bazı formasyon derslerine alan derslerinden daha fazla zaman ayrıldığını ifade etmiştir. Bir başka öğretmen adayı ise hem teorik hem uygulamalı olarak tanımlanan bir derste uygulamaya yeterince zaman ayrılmadığını gözlemlediğini belirtmiştir.
- Bir derse haftada kaç saat ayırdıklarını takip edip etmedikleri sorulduğunda, öğretmen adayları genel olarak bu tür bir takibi yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte bir öğretmen adayı, grup etkinlikleri kapsamında ders dışı zamanın da dikkate alınması gerektiğini düşündüğü için bu takibi yaptığını; bir başka öğretmen adayı ise yalnızca birkaç ders için özellikle takip yaptığını belirtmiştir.

Öğrencilerin derslere ayırdıkları gerçek zaman ile ders bilgi paketlerinde belirtilen sürelerin karşılaştırılmasına yönelik sorular bağlamında ise aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

- Örneğin 3 AKTS'lik bir derse haftada ortalama kaç saat ayırdıkları sorulduğunda, öğretmen adayları 5–6 saat, 4 saat, 2 saat ya da 5,5 saat gibi farklı yanıtlar vermiştir.
- Bazı derslerde AKTS değerine göre çok daha fazla ya da çok daha az zaman harcıyıp harcamadıkları sorulduğunda, her iki durumla da karşılaşılabildiklerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, AKTS ile harcanan iş yükü arasında dengesizlikler yaşanabildiğini belirtmişlerdir. Örneğin, alan derslerinin daha fazla zaman ve emek gerektirmesine rağmen AKTS değerlerinin düşük olduğunu; buna karşın daha az zaman harcadıkları bazı derslerin AKTS değerlerinin daha yüksek olduğunu dile getirmişlerdir. Bununla birlikte, AKTS değeri ile harcanan zamanın dengeli olduğu derslerin de bulunduğunu ifade eden öğretmen adayları olmuştur.
- Derslerin AKTS değerine göre çok daha fazla ya da az zaman harcadıklarını fark ettiklerinde ne hissettikleri sorulduğunda, AKTS değeri düşük olan bir derse daha fazla zaman ayırdıklarında olumsuz, AKTS değeri yüksek olan bir derse daha az zaman ayırdıklarında ise daha olumlu hissettiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları, dönem bazında toplam iş yükü dağılımının her zaman dengeli olmadığını ifade etmişlerdir. Bazı dönemlerin aşırı yoğun, bazı dönemlerin ise görece daha az yoğun geçtiğini; teorik ve uygulamalı derslerin dağılımına bağlı olarak iş yüklerinin dengesizleşebildiğini ve sınıf düzeyi arttıkça iş yükünün de arttığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin derslere ayırdıkları zamanı ne kadar bilinçli takip ettiklerini belirlemeye yönelik sorular kapsamında, öğretmen adaylarının genel olarak bir derse ne kadar zaman harcadıklarını bilinçli şekilde takip etmedikleri ve ders dışı çalışma sürelerini (ödev, okuma, sınav hazırlığı vb.) kayıt altına almadıkları görülmüştür. Bu bağlamda, gerçekçi iş yüklerinin belirlenmesinin ve AKTS karşılıklarının kontrol edilmesinin önemi vurgulanmıştır. Bununla ilişkili olarak, öğretmen adaylarının sonraki dönemlerde sorumlu oldukları derslerde hafta hafta her etkinliğe harcadıkları zamanı kayıt altına almalarının nasıl teşvik edilebileceği sorulmuştur. Katılımcılar, birinci sınıftan itibaren alınan ortak oryantasyon dersinde AKTS konusunda etkili bir bilgilendirme yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, nota katkı sağlanması, anonim bir sistem kurulması, ders izlencelerinin açık ve tutarlı bir şekilde paylaşılması ve öğrencilerde AKTS sistemine ilişkin bilgi ve inanç eksikliğinin giderilmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır.

Genel Değerlendirme

Altı öğretmen adayıyla gerçekleştirilen odak grup görüşmesi, AKTS sistemi ve öğrenci iş yükü konusunda önemli bulgular ortaya koymuştur. Genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının AKTS ve iş yükü kavramlarını teorik düzeyde büyük ölçüde doğru tanımlayabildikleri ve bu kavramların temel bileşenlerine ilişkin farkındalığa sahip oldukları görülmektedir. Bununla birlikte, AKTS hesaplama formülü gibi teknik detaylar konusunda bilgi eksikliklerinin bulunduğu tespit edilmiştir. AKTS'nin öncelikle bir “not ağırlıklandırma aracı” olarak algılanması, sistemin temel amacının (iş yükünü temsil etme ve planlama aracı olma) geri planda kalmasına neden olabilmektedir.

Kavramsal farkındalığa rağmen, AKTS sisteminin pratik uygulamasında çeşitli sorunlar yaşandığı görülmektedir. Bazı öğretmen adayları, AKTS değerleri ile gerçek iş yükleri arasında sistematik uyumsuzluklar deneyimlediklerini ifade etmişlerdir. Alan dersleri düşük AKTS değerlerine rağmen yüksek iş yükü gerektirirken, bazı dersler düşük iş yüküne rağmen yüksek AKTS değerine sahip olabilmektedir. Ders izlencelerinde yer alan süre tahminlerinin gerçekçi bulunmaması ve bu tahminlerin yalnızca toplam süreyi doldurmak amacıyla yapıldığı algısı, sistemin güvenilirliğine ilişkin soru işaretleri doğurmaktadır. Ayrıca, dönemler arası iş yükü dengesizliği de program tasarımında dikkate alınması gereken önemli bir unsur olarak ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının AKTS konusunda bilgi ve inanç eksikliği yaşadıklarını ifade etmeleri de dikkat çekici bir bulgudur.

Sürece Yönelik Atılacak Adımlara İlişkin Öneriler

Bu ihtiyaç analizi bulguları doğrultusunda, gerçek iş yüklerini belirlemeye yönelik yapılacak sonraki çalışmalar için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- **Öncelikli Dersler:** Öğretmen adaylarının yüksek iş yükü–düşük AKTS dengesizliği bildirdiği alan dersleri ile teorik-uygulamalı denge sorunu yaşanan formasyon dersleri öncelikli olarak incelenmelidir. Uyumsuzluk yaşandığı belirtilen dersler tespit edilerek bu derslerde ayrıntılı iş yükü ölçümleri yapılmalıdır.
- **Zaman Takip Sistemi:** Öğretmen adaylarının önerileri doğrultusunda kullanıcı dostu bir iş yükü zaman takip sistemi geliştirilmelidir. Bu sistem haftalık, aktivite bazlı zaman kaydı, mobil erişim, otomatik hatırlatıcılar ve anonim veri toplama özelliklerini içermelidir. Nota katkı gibi teşvik edici mekanizmalar değerlendirilebilir.
- **Kapsamlı Oryantasyon Eğitimleri:** Birinci sınıf oryantasyon dersinde AKTS sistemi, hesaplama esasları (1 AKTS = 30 saat) ve iş yükü yönetimi stratejilerine ilişkin ayrıntılı ve

uygulanmalı bilgilendirme yapılmalıdır. Bu bilgilendirme, öğrencilerin kendi ders programlarını analiz etmelerine imkân tanıyan etkinlikleri içermelidir.

- **Güven İnşası ve Şeffaflık:** Elde edilecek gerçek iş yükü verileri öğrencilerle şeffaf biçimde paylaşılmalı; AKTS kredilerinde yapılacak düzenlemeler gerekçeleriyle birlikte açıklanmalıdır. Ders izlencelerinde yer alan iş yükü tahminlerinin hangi verilere dayandığı açıkça belirtilmelidir.
- **Dönemler Arası Dengeleme:** Veri toplama sürecinde dönemler arası iş yükü dağılımı sistematik olarak izlenmeli; aşırı yoğun ve görece daha az yoğun dönemler belirlenmelidir. Gerekli durumlarda teorik-uygulanmalı ders dağılımları ile zorunlu-seçmeli ders dengeleri yeniden düzenlenmelidir.
- **Alan-Formasyon Dersleri Dengesi:** Öğretmen adaylarının özellikle vurguladığı alan dersleri ile formasyon dersleri arasındaki AKTS-iş yükü dengesizliği dikkatle incelenmeli; her iki ders grubunun gerçek iş yükleri nesnel biçimde ölçülmelidir.
- **İzlenme Güvenilirliğinin Artırılması:** Ders izlencelerindeki iş yükü tahminleri gerçek öğrenci verilerine dayalı olarak güncellenmeli; yalnızca matematiksel dağılımlara dayanan tahminler yerine öğrenci deneyimlerini yansıtan tahminler kullanılmalıdır. İzlencelerde belirtilen aktivitelerin fiilen uygulanıp uygulanmadığı da kontrol edilmelidir.
- **Sürekli İzleme ve Güncelleme Mekanizması:** AKTS kredileri periyodik olarak (örneğin 2-3 yılda bir) gerçek iş yükleri açısından gözden geçirilmeli; ders içerikleri, öğretim yöntemleri veya ölçme-değerlendirme yaklaşımlarında yapılan değişikliklere paralel olarak AKTS kredileri güncellenmelidir.

Bu ihtiyaç analizi, AKTS sisteminin eğitim fakültesinde etkin ve işlevsel biçimde uygulanabilmesi için atılması gereken sistematik adımları ortaya koymuştur. Öğretmen adaylarının deneyimlediği uyumsuzluklar, sistemin güvenilirliğine ilişkin kaygılar ve iyileştirme önerileri, bir sonraki aşamada gerçekleştirilecek gerçek iş yükü ölçümlerinin tasarlanmasına önemli bir zemin hazırlamaktadır. Elde edilecek nesnel veriler, bu bulguları destekleyerek AKTS kredilerinin bilimsel temellere dayalı biçimde güncellenmesine olanak sağlayacaktır. Sonuç olarak, öğrenci merkezli, adil ve işlevsel bir AKTS sistemi; öğretmen adaylarının öğrenme süreçlerini daha etkin yönetmelerine ve eğitim programlarının niteliğinin artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Dr. Öğretim Üyesi Funda UYSAL
Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
Eğitim Programları Ve Öğretimi ABD